

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

**PASTORACE V CÍRKEVNÍCH
DOMOVECH MLÁDEŽE**

Michaela Sladká, DiS.

Katedra: Filosofie a teologie
Vedoucí práce: Mgr. Michael Martinek, ThD.

Studijní program: Sociální práce
Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Praha 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem Pastorage v církevních domovech mládeže napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

V Praze dne 8. 6. 2011

Michaela Sladká

Bibliografická citace

Monografie:

BALÍK, Jan. Na cestě s mladými (: O službě církve mladým lidem). 1. Vyd. Praha : Paulínky, 2004

BURNS, Jim. Nebojte se věnovat mladým. Brno : Nová naděje. 1994

HUVAR, Antonín. Přirozená výchova k vůdcovství (: S použitím nadpřirozených faktorů). 1. Vyd. Olomouc : Matice Cyrilometodějská s.r.o., 1994

KAPLÁNEK, Michal. Pastorec mládeže (: studijní text pro pracovníky s mládeží). 1. Vyd. Praha : Salesiánská provincie Praha ve spolupráci se Salesiánským střediskem mládeže v Praze – Kobylicích, 1999. Pro vnitřní potřebu

KŘIŠŤAN, Alois, Praktická teologie, pastorec a sociální práce – mezioborové souvislosti. In: MARTINEK, M., Praktická teologie pro sociální pracovníky

Křivohlavý, Jaro. Pastorální péče. 1. Vyd. Praha : Oliva, křesťanské nakladatelství a knihkupectví, s.r.o., 2000

MACEK, Petr. Adolescence (: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících). 1. Vyd. Praha : Portál, 1999

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. 1. Vyd. Praha : Portál s.r.o., 2001

SMAHEL, R., Duševní vývoj a duchovní zrání dítěte v křesťanské rodině. 1. Vyd. Olomouc : Matice Cyrilometodějská s.r.o., 1993

SAK, Petr. Proměny české mládeže (: Česká mládež z pohledu sociologických výzkumů). 1. Vyd. Praha : Petrklíč, 2000

SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce (: Sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace). 1. Vyd. Praha : Svoboda Servis, spol. s.r.o., 2004

WIDL, Maria, Pastoral Weltentheologie – transversal entwickelt im Diskurs mit der Sozialpastoral, Kohlhammer, Stuttgart 2000

Články:

Dokumenty II. Vatikánského koncilu (: Deklarace o křesťanské výchově). 1. Vyd. Praha : Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1995

Katechismus katolické církve. 1. Vyd. Praha : Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1995

Sociální encykliky (1891 – 1991), 1. Vyd. Praha : Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, spol. s.r.o. 1996

roč. 1994 – 1999. Naim. Časopis pro pastorační mládež. Salesiánská provincie Praha, šéfredaktor Michael Martinek

Internetové zdroje:

Církevní domov mládeže Petrinum, Inspekční zpráva, 2005. Dostupné z: www.petrinum.cz

Insoma – firma zabývající se sociologickým výzkumem mládeže. Dostupné z: www.insoma.cz

Sbírka zákonů č. 109 / 2002. Dostupné z: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_1=109/2002&PC_8411_ps=10#10821

<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/alumnat>

Novela zákona o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 28. 8. 2010] Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>>

Výroční zpráva o činnosti domova CDM Petrinum, Brno, 2009

<http://www.cssodry.cz/index.php?action=Vnit%F8n%ED%20%F8%E1d>.

<http://kds.op.cz/includes/dokumenty/vnitni-rad-kds.pdf>.

http://www.sgv.cz/dm_vnitni_rad.php.

Vnitřní řád domova mládeže (Střední odborná škola sociální u Matky Boží, Jihlava)

Kritéria Salesiánských středisek mládeže

P. Havelka Josef, Křesťanský magazín, 10. 8. 2008.

Dostupné

z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/308298380060016-krestansky-magazin/>

Pastorační plán sekce pro mládež české biskupské konference. 1. Vyd. Praha : sekretariát české biskupské konference, 2002. Pro vnitřní potřebu

Všeobecné Direktorium pro katechizaci (: Kongregace pro klérus). Praha : Sekretariát české biskupské konference, 1998. Pro vnitřní potřebu

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá pastorační péčí v církevních domovech mládeže. Snaží se odpovědět na otázky, proč potřebujeme takové domovy, zda a proč to, co dělají je odlišné od necírkevních domovů mládeže. Z pastoračního hlediska zkoumám, jaké metody na těchto domovech mládeže používají při vytváření rodinného prostředí v nich.

Vzhledem ke křesťanským sdíleným hodnotám mladých lidí spolu se zaměstnanci, jsou církevní domovy mládeže více otevřené a rodinné. Pracovníci jsou zde ochotni pomoci mladým lidem rozvíjet se i duchovně. Proto vidím v těchto zařízeních prospěch pro rozvoj mladých lidí.

Klíčová slova

Pastorace

Výchova

Mládež

Církevní domov mládeže

Summary

This graduate thesis deals with pastoral care in Catholic Colleges for Young people. It tries to answer why we need such colleges, why they need to be related to church and what makes them different from non-religious facilities. Taken from the pastoral point of view it examines what are the methods used to create a home-like environment in them.

Due to the shared religious values of the young people and the employees alike, church colleges are more opened, family-like and help the young people to develop spiritually. Therefore I see these establishments as beneficial to the development of their young clients.

Keywords

Pastoral care

Education

Young people

Catholic Colleges for Young people

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Michaelu Martinkovi, ThD., který mne po celou dobu psaní doprovázel, ochotně mi věnoval svůj volný čas, měl se mnou trpělivost a doplňoval mé nedostatky svými odbornými radami.

Dále, bych chtěla poděkovat všem ředitelkám a ředitelům Církevních domovů mládeže, za povolení psát práci o jejich domově, za umožnění provedení výzkumu a využití jejich materiálů pro zpracování práce. Také vychovatelům za spolupráci při provádění výzkumu.

V neposlední řadě děkuji všem, kteří mne jakkoliv podporovali a spolupracovali se mnou.

Obsah

Prohlášení	2
Monografie:	3
Články:	4
Internetové zdroje:	5
Anotace	7
Klíčová slova	7
Summary	8
Keywords	8
1. Mládež	12
1.1 Psychologický vývoj	12
1.2 Pedagogický vývoj – výchova	14
1.3 Křesťanská a náboženská výchova	15
2. Spiritualita mládeže	18
2.1 Hledání duchovních hodnot	19
2.3 Církev a její pracovníci	22
2.4 Hledání jiných možností	24
2.5 Naslouchání – dialog	25
3. Pastore mládeže	27
3.1 Charakteristika pastoračního pracovníka	28
3.2 Možné metody práce pastoračního pracovníka	30
3.3 Pastore mládeže v dnešní, sekularizované době	33
3.4 Pastore v domovech mládeže	34
4. Církevní domovy mládeže	36
4.1 Církevní domov mládeže Petrinum	37
4.2 Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola svaté Anežky České, Domov mládeže	38
4.3 Katolický domov studujících – domov mládeže a školní jídelna, Domov mládeže, Černá, Praha 1	39
4.4 Stojanovo gymnázium, Velehrad, Domov mládeže	40
4.5 Střední odborná škola sociální u Matky Boží, Jihlava, Domov mládeže	40
5. Vyhodnocení dotazníků	42
5.1 CDM Petrinum	43
5.2 Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola svaté Anežky České, Domov mládeže	44
5.3 Katolický domov studujících – domov mládeže a školní jídelna, Domov mládeže, Černá, Praha 1	45
5.4 Stojanovo gymnázium, Velehrad, Domov mládeže	46
5.5 Střední odborná škola sociální u Matky Boží, Jihlava, Domov mládeže	47
5.6 Celkové vyhodnocení – výstup	48
Závěr	50
Seznam literatury	52
Monografie:	52
Články:	53
Internetové zdroje:	53
Přílohy	56

Úvod

Tato bakalářská práce nazvaná *Pastorace v církevních domovech mládeže* je rozšířením absolventské práce, která se zabývala jedním konkrétním církevním domovem mládeže. V bakalářské práci jsem se chtěla pokusit o zhodnocení a porovnání všech církevních domovů mládeže v celé České republice. Konkrétně těch, které byly zřízeny římskokatolickou církví. Proto jsem si dala za cíl zjistit, jakým způsobem se realizuje pastorace v církevních domovech mládeže, s čímž souvisí i jejich smysl. Respektive je podstatné a potřebné, aby byly domovy mládeže církevní?

Stejně jako u absolventské práce jsem i tuto práci rozdělila na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část pojedná obecně o problematice mládeže, jejím vývoji, výchově a pastoraci. Za pomoci odborné literatury se pokusím nastínit a uvést čtenáře do této problematiky.

Do praktické části zahrnu evaluaci dotazníků, které bylo nutné provést pro dosažení cíle této práce. Po jejich zhodnocení se vrátím k teorii a porovnáám teoretická východiska s praxí. Pokusím se zhodnotit případné nedostatky a navrhnout další případná řešení či jiná zlepšení.

V závěru celé této práce shrnu veškeré poznatky a zhodnotím, zda se mi podařilo dosáhnout cíle, který jsem si stanovila v úvodu. Nebude-li tomu tak, napíši, proč jsem cíle nedosáhla a zda by to šlo nějak napravit.

1. Mládež

Mládež se podle oborů a úhlu pohledu rozděluje odlišně. Sociologie mluví o mládeži od ukončení základní školy do úplného osamostatnění se. Nejen podle psychologie je adolescence obecně, tedy dospívání, ohraničeno věkem 10–20 let (někdy 22 let). Je rozdělena na tři fáze: „časná adolescence v časovém rozmezí zhruba 10–13 let, střední adolescence je vymezena přibližně intervalem 14–16 let a pozdní adolescence od 17 do 20 let, případně i mnohem déle.“¹ V mém případě se myslí dospívající ve věku 15 až 19 let, tedy nacházející se ve střední až pozdní adolescenci. Jsou to studenti středních škol, kteří z důvodu vzdálenosti školy od domova bydlí v domově mládeže. Pro lepší pochopení celé problematiky považuji za důležité upřesnit, co vše může znamenat být mladý. Podíváme se na to z hlediska psychologie, pedagogiky, náboženství a samozřejmě vlivu rodiny a dalšího okolí.

1.1 Psychologický vývoj

Období adolescence (dospívání) není jen obdobím fyzických změn, ale také psychických. „Adolescence je považována za most mezi dětstvím a dospělostí.“² V této fázi života stále probíhá změna postavy a vzhledu, kterou nejčastěji pozorují dívky. Bývají nespokojeny a udělají cokoli, aby dosáhly změny. Dnes již toto není výjimkou ani pro chlapce. I oni se snaží být co nejdokonalejší a napodobují své idoly vzhledem a chováním.

Dalším charakteristickým znakem adolescenta je jeho emoční labilita. Adolescenti jsou emočně nevyvážení, často mají problém se sebezpřijetím. Nachází se v tzv. období „vulkanismu“ („hormonální bouře“). To znamená, že často reagují pobouřeně, jsou kritičtí a vzpurní. Pro dozrávání je toto období vzdoru velice důležité. Je součástí, projevem regrese, bez které nemůže dojít k emocionálnímu dozrání. „Regresivní chování a úzkost provokuje „bouři a vzdor“, což jsou podle

¹ MACEK P., Adolescence, str. 12.

² MACEK P., Adolescence, str. 12.

P. Blose normální a téměř nutné projevy adolescence.“³ Cítí se lépe mezi vrstevníky než doma. Bohužel se v tomto období zvyšuje počet sebevražd. Mladí neumějí přijmout sami sebe, hodnotí se jako méněcenní a nevidí cestu ven. Hledají dobrého přítele, ale s rodiči si nerozumí a vrstevníci nestačí. Vytvářejí si vlastní názory a učí se je prosazovat. Často přestávají souhlasit s činnostmi své party, ale ještě nedovedou odejít. Tohoto jsou schopni například v případě, že se dostanou do sekty, která na ně má velký vliv. Samozřejmě to nemusí být nutně sekta.

Adolescenti své zájmy nerozšiřují, ale prohlubují. Upřednostňují poslech hlasité hudby, potřebují mít poslední nahrávky nejoblíbenějších kapel a zpěváků. Rádi cestují a nechávají se tím motivovat k učení jazyků. Někteří se hodně věnují sportu, dostávají se do výborné kondice. Další obvyklé činnosti, zaplňující volný čas, jsou diskuse s vrstevníky, které jim pomáhají učit se naslouchat druhým, přijímat jiné argumenty, vytvářet si vlastní názory a umět si je obhájit. Rodičům se tyto diskuse a obhajování si názorů moc nezamlouvají, je to podle nich ztráta času. Ale pravdou je, že právě toto pomáhá k růstu mladého člověka. Učí ho to komunikovat a připravuje na budoucí život, kde komunikační schopnosti jsou nepostradatelné.

Přesto, že si to mnoho lidí, včetně rodičů, nemyslí, právě v tomto období můžeme udělat mnoho. Je nutné ukázat dospívajícím, že jsou velmi důležitou a nepostradatelnou součástí světa. Puzzle, které všichni společně tvoříme, nemůže být kompletní bez nich, bez jejich dílku. Adolescenti jsou velmi zranitelní a citliví. Obtížně se vyrovnávají s křivdou, přetvářkou. Těžce snášejí, když se jejich rodiče hádají či dokonce rozvádí. Začínají vidět svět realistickyma očima. Dochází k prvním vážným partnerským vztahům, zahrnujícím první sexuální zkušenosti, které někdy provází i nechtěné těhotenství. Se všemi náročnými situacemi se učí vyrovnávat.

Adolescent se dostává do období, kdy se osvobozuje od závislosti na rodičích. Často to probíhá s odmlouváním a s projevy nepřátelství.

³ MACEK P., Adolescence, str. 18.

Rodiče nejsou ochotni toto trpět, a tak dochází ke konfliktům, které bývají mnohokrát bolestivé a nepříjemné. Jenomže toto období vzdoru, regrese, je velmi důležité. K tomu, aby se z mladého člověka stala osobnost emocionálně vyzrálá, musí tímto projít.⁴ Proto potřebuje někoho, kdo jej provede náročným obdobím dospívání.

1.2 Pedagogický vývoj – výchova

Pedagogika definuje mládež jako sociální skupinu tvořenou lidmi ve věku 15–25 let, kteří již ve společnosti začínají tvořit dospělé osobnosti a plnit jejich roli, přestože společnost je jako dospělé zatím neuznává. Mají své charakteristické chování, způsoby jednání a myšlení podle svých vzorů, norem a hodnot. Pro rozvoj lidských zdrojů je vzdělávání mládeže velmi důležité, proto je adolescent sledovaným indikátorem vzdělávání.⁵ Tedy je důležité a potřebné věnovat se výchově mladých lidí a pomáhat jim s inkluzí do společnosti, protože oni budou tvořit společnost spolu s ostatními. Jako nová generace budou dokonce tvořit, nebo lépe přetvářet společnost podle svých hodnot a norem. Proto je nutné pomáhat jim, aby hodnoty, které budou preferovat, byly v souladu s hodnotami a morálkou ostatních.

Hovoříme-li o pedagogice, logicky musí následovat zmínka o výchově, protože pedagogika je věda o výchově. Výchova je proces, jehož záměrným působením formujeme osobnost jedince. Máme mnoho druhů výchovy, jako je výchova ke zdraví, k volbě povolání, k práci a další.⁶ My se budeme zabývat jen některými z nich.

Pro nás je nejvíce důležitá výchova mimo vyučování, do které bych zahrnula výchovu ve volném čase. „Pedagogika volného času je disciplína pedagogiky, zaměřená na výchovné a vzdělávací prostředky, napomáhající autonomnímu a smysluplnému využívání volného času dětí, dospívajících i dospělých; ... Za hlavní principy se považuje autonomie činnosti, aktivita subjektu, orientace na sociální kontakt,

⁴ Srov. MACEK P., Adolescence, str. 18.

⁵ Srov. PRŮCHA, J., Pedagogický slovník, str. 125.

⁶ Srov. PRŮCHA, J., Pedagogický slovník, str. 277.

spontaneita, zábava a uvolnění.“⁷ Principy zde uvedené jsou body, které by měly být obsaženy v každé výchovné metodě při práci s volným časem mladých. Volnočasová výchova rozvíjí schopnosti mladých lidí vážit si volného času jako hodnoty, která mu pomůže trávit ho smysluplně. Například orientací na sociální kontakt miníme společné prožívání času s rodinou a přáteli, které v mladém člověku vytváří hodnotu rodiny, smysl a touhu po ní.

Volnočasové metody výchovy se dnes studují jako samostatné obory a jsou i součástí výuky pro budoucí vychovatele a ostatní profesionální pracovníky s mládeží. Často jsou to metody spojené s hrami, které si sami vyzkoušejí, aby byli později schopni lépe hry vysvětlit a porozumět pocitům mladých hráčích tyto hry. Příkladem této výchovy může být i výchova prožitkem, která zahrnuje fyzicky náročnější činnosti, s nimiž jsou spojené prožitky a pocity. Vychovatel⁸ po každé hře či výpravě do přírody a po jiných aktivitách provádí tzv. sebereflexi,⁹ při které účastníci hovoří o tom, co prožívali během her, jak se cítili, zda to mělo smysl a jaký.

Posledním směrem výchovy, kterým se budeme zabývat, je výchova křesťanská a náboženská, která je pro tuto práci velice důležitá.

1.3 Křesťanská a náboženská výchova

Papež Jan XXIII. píše v encyklice *Mater et Magistra* o křesťanské výchově, že je nutné, aby se mládeži dostalo řádného vzdělání a křesťanské výchovy, kterou mají za povinnost poskytovat rodiče. Tato výchova povede mladé lidi k zodpovědnému plnění svých povinností při zakládání rodiny, plození a výchově dětí vlastních. Aby toto rodiče

⁷ Srov. PRŮCHA, J., *Pedagogický slovník*, str. 161–162.

⁸ „Pedagogický pracovník působící ve školách a školských zařízeních ústavní a ochranné výchovy a v oblasti výchovy mimo vyučování.“ PRŮCHA, J., *Pedagogický slovník*, str. 346.

⁹ „Sebereflexe je obecně vědomě sebezpoznavání, sebevymezení, sebehodnocení, na jehož základě vzniká u jedince vztah k sobě samému. ... Cílem je zhodnotit sebe sama, rozhodnout co a jak změnit, zvolit strategii pro budoucnost.“ PRŮCHA, J., *Pedagogický slovník*, str. 259.

dovedli, musejí umět spolupracovat s Bohem a obětovat se. V této výchově jim bude pomáhat církev.¹⁰

Křesťanské výchově jde o to, aby si lidé opět uvědomovali sebe sama jako tázané osoby v problematickém světě, tedy svou vlastní základní religiozitu, která se teprve má rozvíjet. Podle deklarace o křesťanské výchově ji lze definovat takto: „...usiluje o zralost lidské osoby, směřuje k tomu, aby pokřtění byli postupně uváděni do tajemství spásy a stále více si byli vědomi přijatého daru víry. ... aby získali návyk utvářet svůj život jako noví lidé v pravé spravedlnosti a svatosti...“.¹¹ Dále se zde uvádí, že právě tato křesťanská výchova, která si zakládá na přirozených hodnotách, zahrnutých v celostním pohledu na člověka, přispívá k blahu celé společnosti.¹²

Stejně jako má běžná výchova probíhat již od samotného narození dítěte, tak i s křesťanskou výchovou by se nemělo otálet. „Rodiče jsou první, kdo mají odpovědnost za výchovu svých dětí. ... Rodiče mají své děti učit, aby podřizovaly hodnoty hmotné a pudové hodnotám vnitřním a duchovním.“¹³ Nejde tedy jen o raný křest a chození do kostela, ale o celkovou atmosféru v rodině.

Křesťanská výchova nestojí pouze na tom, že rodiče posílají dítě do náboženství, vedou je k pravidelné účasti na bohoslužbách a ke svátostem. To je samozřejmě důležité, ale ne jediné. „Tato výchova usiluje o zralost lidské osoby, aby pokřtění byli postupně uváděni do tajemství spásy a stále více si byli vědomi přijatého daru víry, aby se naučili klanět Bohu Otci v duchu a v pravdě.“¹⁴ Nejpodstatnější je chování a příklady z domova. Budou-li se rodiče mezi sebou bavit jen o práci, nákupech a k duchovním otázkám se ani trochu nepřiblíží, budou se i děti zabývat těmito otázkami a přijmou je za své. Proto je důležité, aby děti vyrůstaly v prostředí mateřské a otcovské lásky, z které mohou cítit blízkost Boha. „Tak děti chápou a radostně žijí

¹⁰ Srov. Sociální Encykliky, enc. Mater et Magistra, čl. 195.

¹¹ Deklarace o křesťanské výchově in Dokumenty II. Vatikánského koncilu; str. 535.

¹² Srov. tamtéž.

¹³ Katechismus katolické církve, str. 546, § 2223.

¹⁴ HUVAR, A., Přirozená výchova k vůdcovství, str. 296.

blízkost Boha a Ježíše, jež se v rodičích projevuje; tato první křesťanská zkušenost často zanechává rozhodující stopu, která trvá po celý život.¹⁵ Z tohoto vyplývá, že je velmi důležité věnovat se rodinám a dospívajícím, aby viděli v manželství opravdovou svátost a toužili po něm.

K otázkám rozvoje víry se vyjadřuje i Jim Burns v knize *Nebojte se věnovat mladým*, který zpracoval šest stádií podle Jamese Fowlera. V prvním stupni – intuitivní – jde o převzatou víru od rodičů. Běžný případ tradičních katolických rodin, kde se dítě ihned po narození nechá pokřtít a klade se důraz na pravidelnou modlitbu a návštěvu bohoslužeb. Ve druhém stadiu – prostá – se zmiňuje o víře, která je od rodičů přesouvána dále k širšímu příbuzenstvu. Třetí – konvenční – různá křesťanská společenství, kam mladí přicházejí. Nejčastěji přímo ve farnosti, případně ve škole. Stále jde o víru přejímanou. Až čtvrté stádium – individuální – popisuje víru osobní. Zde se dostávají do sféry mimo rodinu a pro víru se rozhodují sami, přesto je stále podobná rodinné. Páté stádium – upevňující se – kdy víra není povrchní a neupadne po prvním setkání s utrpením ve světě. Poslední, šesté stádium – prakticky aplikující – je nejnáročnější fází. Mladý člověk již má svůj názor. Veškeré jeho povolání či poslání je od Boha a má velmi hluboké zakotvení.¹⁶ Těchto několik stupňů víry nám může napomoci při samotné výchově mladého člověka, protože nám ukazuje a nastiňuje, jak asi a proč zrovna takto jedná. Nemusíme, a často ani nemůžeme porozumět tomu úplně, ale s tímto přehledem si můžeme nějaký obraz vytvořit.

Křesťanská výchova není jednoduchá a je třeba postupovat velmi citlivě. „Pokud rodiče chápou svůj úkol být svým dětem vzorem tak vážně, jak si to zaslouhuje toto poslání, může i rodinná modlitba s dospívajícími znamenat velké upevnění víry.“¹⁷ K tomu je ovšem zapotřebí obětavost a opravdová láska od rodičů.

¹⁵ Všeobecné Direktorium pro katechizaci, str. 118.

¹⁶ Srov. BURNS, J., *Nebojte se věnovat mladým*, str. 36.

¹⁷ SMAHEL, R., *Duševní vývoj a duchovní zrání dítěte v křesťanské rodině*, str. 102.

2. Spiritualita mládeže

„Mládí se ukazuje jako důležitá křižovatka života, na níž záleží, zda se člověk vydá cestou dobra, nebo cestou bloudění.... Dobrému vychovateli proto bude záležet na tom, aby mladý člověk ve svém nitru rozpoznal Boží povolání a vydal se vědomě za Stvořitelem.“¹⁸ Tímto Božím povoláním se nemyslí jen povolání ke kněžství či řeholi, ale i povolání k manželství, k nějakému zaměstnání (například lékař, sociální pracovník a další). Vše, pro co se v životě rozhodnou, že chtějí dělat, je z hlediska církve určité Boží povolání. Protože je naším tématem pastorece mládeže, potřebujeme se věnovat spiritualitě. Z toho důvodu se v této kapitole budeme chvíli zabývat otázkami hledání duchovních hodnot, zda o ně mají mladí zájem a nabízí-li jim církve to, po čem touží.

Dále se pozastavíme nad tématem, kterým mě inspiroval Jan Balík ve své knize *Nebojte se věnovat mladým*. Tím tématem je změna smýšlení, postojů a vůbec doby, ve které se mladí dnes nachází. Základní otázkou je, zda se mladí změnili, či zůstali stejní. Následující podkapitola se bude věnovat otázce církevních pracovníků, převážně kněží. Jaká je jejich role při pastorači, zda ji plní a co by se dalo zlepšit. Následuje téma hledání jiných možností, které souvisí právě s prací kněží a nabídkami církve vůbec. Pozastavíme se nad otázkami, co vede mladé lidi k hledání jiných církví a směrů, než jen římskokatolické církve. Poslední podkapitola nás zasvětila do problematiky naslouchání a dialogu, tolik potřebné při práci s mládeží.

Nyní bude následovat krátká kapitolka z provedených sociologických výzkumů. Tyto výzkumy jsou poněkud starší, ovšem musím podotknout a upozornit, že mi jde jen o nástin vývoje spirituality mládeže. Také bych chtěla uvést, že jsem nenalezla žádné nové výzkumy, tudíž i z tohoto důvodu uvádím staré.

¹⁸ BALÍK, J., Na cestě s mladými, str. 68.

2.1 Hledání duchovních hodnot

Výzkumy prováděné v letech 1992–2001 ukazují: „U mládeže ve věku 15–18 let je v porovnání se všemi náboženstvími nejsilněji zakotven vztah k římskokatolické církvi, avšak ve srovnání s věkovými skupinami celé zbývající populace je pozice katolické církve u této skupiny mládeže nejslabší.“¹⁹ Zajímavé je, že nejvyšší zájem mládeže v této věkové kategorii je o duchovní směry jako jóga, New Age a buddhismus.²⁰ V tabulce udávající relativní počty jedinců hlásících se k danému směru se za vyhraněné stoupence římskokatolické církve považuje 11 % mladé generace a dalších 8,5 % lze považovat za vlažnější katolíky (viz tabulka č. 1).²¹

Z výzkumu z roku 2002 týkajícího se hodnot mládeže sice vyplývá, že Bůh jako hodnota je až na předposledním místě, avšak hodnoty, které se nachází na prvních místech, jsou zdraví, láska, mír a život bez válek. Toto nám ukazuje schopnost mladých lidí nebýt závislý na materiálních věcech, ale naopak potřebu bytí s druhými, vědět, že je má někdo rád a žít společně v míru a přátelství (tabulka č. 2). I dnešní mladí hledají duchovní hodnoty. Hledají je jako odpověď na své životní otázky a problémy, které se oproti minulým generacím radikálně změnily.

Poslední sociologický výzkum, který zde zmíním, byl proveden společností Insoma v roce 2000. Mládež není úplně uzavřená vůči dialogu s církví. Důvody, proč mladí nekomunikují s církví, jsou spíše povrchní. Jakási image, kterou mají mezi ostatními vrstevníky, a předsudky vůči věřícím. Překážkou v dialogu je i nepřesný výklad evangelia. „Hlasatelé evangelia se uchylují k opomíjení či zkreslování mravních zákonů.“²² Přestože tak nečiní se špatným úmyslem, mívá to za následek zvýšenou kritičnost, případně nezájem, ze strany mládeže. Průzkum spirituality mládeže nám jasně dokazuje, že nezájem o spiritualitu ze strany mládeže není tak katastrofální, jak se mnozí

¹⁹ SAK, P. - SAKOVÁ, K., Mládež na křižovatce, str. 33.

²⁰ Srov. SAK, P. - SAKOVÁ, K., Mládež na křižovatce, str. 34.

²¹ Srov. SAK, P. - SAKOVÁ, K., Mládež na křižovatce, str. 34–35.

²² BALÍK, J., Na cestě s mladými, str. 97.

domnívají. „Meditace je součástí života 21 % mládeže, duchovní literaturu studuje 20 % mládeže, 31 % mladých lidí zastává názor, že Boha je třeba hledat především v sobě, 26 % mladých lidí klade na cestě k Bohu nejvyšší důraz na realizaci principu lásky.“²³ Z toho vyplývá, že mladí lidé nejsou uzavření dialogu s církví. Jen je třeba najít správný způsob komunikace.

Dalším důvodem případného nezájmu je i vztah k institucím. Stát se praktikujícím katolíkem mimo jiné znamená i to, že oficiálně přiznávám svůj vztah ke katolické církvi a patřím do určité farnosti, což mnoha nejen mladým lidem není příjemné. Příčinou tohoto odporu může být například historie této instituce, kdy mnohokrát docházelo k jejímu zneužívání, tedy ke zneužívání církve. Ale i subjektivní pocity mladých, kteří chtějí být svobodní a nezávazní.

2.2 Mladí se změnil i zůstali stejní

Důvodem, proč se mladí lidé dnes neobracejí na církve, je určitě změna, která zahrnuje více aspektů. Jedním z nich je nepochybně období komunistické diktatury a s ní spojené pronásledování křesťanů, které bylo cílené i na kněze věnující se právě mládeži. Tehdejší mladí lidé se snažili i přes tuto skutečnost vytrvat, načež aktivita katolíků později přes tyto snahy upadala. To, že mladí nemohli studovat na vysokých školách a obsazovat některé pracovní pozice, je velmi ovlivnilo a ani pozdější mírné uvolnění a povolení studia těm studentům, kteří byli do té doby označeni za politicky nebezpečné, tomu nepomohla.

Období komunismu u nás trvalo poměrně dlouho a lidé měli samozřejmě strach. Nejen mladí byli ovlivněni touto zkušeností a často již nechtěli mít s církví nic společného, což někde přetrvává dodnes. Avšak je nutné zmínit, že to neznamenal úpadek zájmu o spiritualitu, ale šlo spíše o to patřit či nepatřit do římskokatolické církve. Ubýval

²³ Insoma. Anotace výzkumu spiritualita a mládež [online]. [cit. 19. 9. 2009] Dostupné z WWW: <http://www.insoma.cz/index.php?id=1&d_1=research&d_2=spirit&d_3=&n=4>.

zájem a potřeba posilovat římskokatolickou církev, což bylo odůvodněné liberalizací společnosti a individualizací osobnosti moderního člověka.²⁴

Na jednu stranu byl důraz na osobní kontakt výhodou tohoto období, na druhou stranu se to v praxi někdy dostalo do extrému, což se projevovalo ve vytváření úzkých skupinek lidí, kteří žili sami pro sebe a neuměli se otevřít širší společnosti. Další aspekt spočívá v rozdílných nárocích doby na dnešní mládež, v odlišném životním stylu a celkovém postavení ve společnosti.

„Společnost, která nabízí volnost výběru, postrádá pevná kritéria, podle nichž by se mohl člověk rozhodnout. Rozhodnutí jedinců je spíše ovlivňováno uměle vytvořenými kritérii (např. reklama), které člověka spíše matou, anebo ho dokonce mohou přivést na scestí.“²⁵ Svoboda, o které se dnes mnoho hovoří, přináší zvolnění společensky závazných norem, které se požadovaly dříve. V této době se od mladých očekává více soběstačnosti a zodpovědnosti již v době dospívání. Často musí převzít do svých rukou vlastní život a tím se dostávají do problémů, které neumí řešit.

Otázkou změn se zabývá také Jan Balík v knize *Na cestě s mladými*. Mladí se změnili i zůstali stejní. „Mladí lidé jsou ve svém nitru stále stejní, jako byli mladí lidé předchozích generací.“²⁶ Jsou stejní v tom, že také hledají lásku a štěstí. Na druhou stranu jsou jiní v tom, že jsou nuceni řešit mnoho nových otázek a problémů, které se naskýtají a s nimiž si často neví rady. „Mladý člověk se ocitá ve světě, který na něj nemá čas, který na něj klade velké nároky a přichází s neustále novými podněty.“²⁷ Často se cítí osamoceni bez pomoci, protože dospělí je přehlížejí a nikoho jiného nenalézají. A zde se právě otvírají dveře pro církev. Toto je ta chvíle, kterou by měla využít. Neznamená to, že má církev čekat na tento okamžik, ale spíše tím upozorňují na nutnost být ostražití, a setkává-li se s takovými mladými lidmi, umět ihned reagovat a pomoci. Pro mladé lidi je velmi důležité

²⁴ Srov. SAK, P. - SAKOVÁ, K., *Mládež na křižovatce*, str. 35–36.

²⁵ KAPLÁNEK, M., *Pastorace mládeže*, str. 19.

²⁶ BALÍK, J., *Na cestě s mladými*, str. 68.

²⁷ BALÍK, J., *Na cestě s mladými*, str. 77.

naslouchání. Potřebují se někomu svěřit a vypovídat se. Ovšem se zde také nabízí otázka, zda církev tuto situaci využívá a nabízí mladým možnost svěřit se.

2.3 Církev a její pracovníci

„Pastorace stojí ve službě prorockého úřadu církve, který vnímá Boží stávání se krásným uprostřed světů.“²⁸ V oblasti pastorace by měli církev zastupovat hlavně kněží za pomoci laiků zasvěcených do této problematiky. Tato povinnost určená převážně kněžím a biskupům vychází z Druhého vatikánského koncilu, kde byla zdůrazněna.²⁹ Ovšem jsou kněží dostatečně schopní a ochotní věnovat mladým tolik času, kolik potřebují? Bohužel se často setkáváme s nemožností obětovat tolik času. Kněží bývají zaneprázdněni velkým množstvím administrativní práce, kterou nesmějí opomenout, a tudíž nemohou tolik času věnovat mladým lidem. Osoba kněze je velmi důležitá a ve chvílích, kdy mladí hledají své místo v životě a v církvi, hraje zásadní roli. „Mladí očekávají od kněze bezpodmínečnou lásku, přijetí, a to vyžaduje mít na ně čas. Zároveň ale v knězi touží najít autoritu, oporu a pomoc. Tak se kněz stává důvěrníkem, přítelem a rádcem.“³⁰ Takové požadavky se zdají být poněkud vysoké a také jsou. Proto se nabízí otázka, zda každý kněz, který bere své povolání vážně a s oddaností Bohu skrze lidi, je schopen vykonávat jej správně?

Co to znamená vykonávat své povolání správně? Každý mladý člověk hledá někoho, kdo mu půjde příkladem a povede ho. Bude mu naslouchat, mít ho rád. Ale nejen to. Sleduje, zda je kněz šťasten ve svém povolání. Pozoruje a ptá se, co mu to přináší. Hledá důvody rozhodnutí pro kněžské povolání, pro celibát, pro oddanost Bohu a službu lidem. Také sleduje, jak se vyrovnává s problémy. Kněz je stejný člověk jako kdokoli jiný, a proto má své chyby, slabé i silné stránky, problémy, s nimiž se musí vyrovnávat. Přestože při mši svaté káže o

²⁸ WIDL, M., Pastorage Weltentheologie – transversal entwickelt im Diskurs mit der Sozialpastoral, str. 68

²⁹ Srov. KAPLÁNEK, M., Pastorage mládeže, str. 11.

³⁰ BALÍK, J., Na cestě s mladými, str. 348.

lásce k bližním a důvěře v Boha, o předkládání našich problémů do jeho náruče, nemusí to znamenat, že to tak také žije. Nechci tím zpochybňovat důvěryhodnost či opravdovost kněží jako takových, ovšem chci poukázat na to, že i kněz se může dostat do situace, kdy pochybuje, není si jistý. Jednoduše i kněz je člověk, který má své problémy. Avšak mladému člověku nestačí jen poslouchat, ale potřebuje příklad. „Rozpor mezi hlásaným evangeliem a životem nesou mladí lidé velice těžce.“³¹ Dokonce se Balík v následující větě vyjadřuje slovy: „rozbroje mezi kněžími a kněžská selhání jsou pro mladé lidi skandálem.“³² Možná se zdají tato slova poněkud razantní, ale minimálně upozorňují a připomínají závažnost této situace. Z tohoto důvodu je důležité, aby si kněží uvědomovali svoji úlohu a snažili se podle toho chovat.

Samozřejmě musíme uznat, že to dnešní kněží nemají jednoduché. Jsou zavaleni administrativními činnostmi, ekonomickými a správcovskými povinnostmi a k tomu sloužení mší svatých, svátosti smíření, služba lidem obecně. Bohužel je kněží málo, a proto není výjimkou, že kněz denně slouží dvě i více bohoslužeb a obhospodařuje několik farností. Toto všechno se také podepisuje na možnostech kněze. Často je tak zaneprázdněn, že ten čas opravdu nemá, ale mladý člověk kněze potřebuje. Co s tím?

Pravdou je, že je u nás aktivita církve a věřících závislá na kněžích, farářích. Na druhé straně lze i o tomto polemizovat, „i u nás se ozývá nespokojenost mladých křesťanů s paternalistickým přístupem některých církevních představitelů.“³³ Možná kdyby měli mladí více možností podílet se na životě církve, měli za něco spoluzodpovědnost a mohli se tak realizovat, hlásilo by se jich k církvi více a kněží by nemuseli být tak zaneprázdněni.

Jedním z možných řešení nebo lépe ulehčení této situace je právě pastorage, ale o té se budeme bavit později. Než přistoupím

³¹ BALÍK, J., Na cestě s mladými, str. 349.

³² BALÍK, J., Na cestě s mladými, str. 349.

³³ KAPLÁNEK, M., Pastorage mládeže, str. 33.

k charakteristice pastoračního pracovníka, zmíním zde ještě jednu, dle mého názoru důležitou, věc.

2.4 Hledání jiných možností

V případě, že římskokatolická církev nenabízí to, po čem mladí lidé touží, hledají jinde. V dnešní době je možná trend, možná potřeba hledat nové náboženské směry. Nejčastěji to bývá jóga či New Age. Ptejme se proč? Co je k tomu vede? Nabízí snad něco lepšího? Myslím si, že není potřeba hledat v tom nějaké složitosti a záludnosti. Stejně jako katolická církev i tyto směry nabízejí společenství, přátelství i spiritualitu. Rozdíl je spíše ve způsobu nabídky na poptávku, tedy přizpůsobují se dnešní době a nabízejí své služby tak, aby to mladé nalákalo. „Pozorujeme, že lidé touží po duchovnu bez jasných hranic.“³⁴ V církvi vidí jakési hranice, omezení možností. Například v problematice kněží, o které jsem se zmínila v předcházející podkapitole. To, že se vyžaduje naprostá poslušnost příslušnému faráři bez možnosti vlastní iniciativy, může být pro mladé velkou zátěží. Samozřejmě se nemůže nechat všechno na nich a bez dozoru, ale zároveň neprokáže-li se jim důvěra, nebudou oni věřit ani církvi ani společnosti. Naproti tomu právě směry jako New Age či jóga nabízí volnost, neorganizovanou skupinu směřující k niterné spiritualitě, která je v dnešním materialistickém světě stále žádanější než organizovaná, formalizovaná náboženská spiritualita.³⁵

Stejně tak bychom mohli zmínit i různé astrology, mágy a mnoho dalších. Mladí se zabývají otázkami filosofie, existence člověka a jeho smyslu, otázkou, proč je člověk nešťastný a naopak. Chtějí znát odpovědi a je velice důležité, aby katolická církev s jejími pracovníky nabízela mladým lidem volnost. Ne způsobem, pojď a dělej si, co chceš, ale nenutit je za každou cenu sdílet veškeré názory a postoje s ostatními. Neříkat jen to, co si myslíme, že potřebují, ale spíše to, co chtějí. Tím míním opravdu jim poskytnout odpověď na danou otázkou,

³⁴ BALÍK, J., Na cestě s mladými, str. 81.

³⁵ Srov. SAK, P., Proměny české mládeže, str. 127.

kteřá je zajímá. Dát jim najevo, že vždy s nimi nemusí cířkev či pracovníci cířkve souhlasit, ale zároveň ukázat, že je za to neodsuzuje. Velký vliv zde tvoří schopnost naslouchání a dialogu, kterému se budeme věnovat nyní.

2.5 Naslouchání – dialog

K tomu, aby mohla cířkev nabízet své duchovní bohatství, musí nejprve umět naslouchat, věnovat jim čas, brát vážně jejich názory, zkušenosti a vést dialog. Naslouchání je základní podmínkou pro poznávání se s mladými a navazování důvěry. Je dobré sledovat, čemu se věnují, jakou hudbu poslouchají, které filmy sledují, co je pro ně důležité. Jedině tak můžeme pochopit jejich chování, jednání, pocity.

Spirituální potřeby mladých lidí vycházejí z jedné hlavní, to jest z nalezení vlastní identity, smyslu života a jeho naplnění. Je to otázka, která nás provází celý život a na kterou není jednoznačná odpověď. Protože se v celé této práci zabýváme pastorcí, zmiňuji zde spirituální (tedy duchovní) potřeby, kterými se zabývá především cířkev.

Je potřeba, aby se s mladými mluvilo otevřeně a hodně o Bohu. O radostech a potěšeních, o starostech a bolestech, o smrti a vzkříšení. Ovšem ne formou přednášek, ale svědectvím. Život cířkve musí být jedno velké svědectví. Akce, které jsou mládeži určené, by měly být sice naplněné modlitbou, ale ne přeplněné. Tímto se má zabývat současná pastorece.

Pastorece chce mladé vést k odpovědnosti, kterou mají vůči světu. Zároveň se snaží poznávat myšlení a vyjadřování mladých, aby měla co nabídnout a bylo ji rozumět, „aby je mohla oslovit jejich vlastním jazykem.“³⁶ Porozumět mladému člověku znamená vědět, co potřebuje, což nám pomůže lépe najít metody, jak mu pomoci. „Chci-li vychovávat mladé, musím přijmout jejich svět a jejich mentalitu, nevnučovat jim

³⁶ MARTINEK, M., in: NAIM 1, 1994, str. 7.

myšlenkové a kulturní modely minulého století.“³⁷ Ale vraťme se zpět ke spiritualitě a dialogu mladých s církví.

Dostat se s mladými do kontaktu, získat si jejich důvěru a tím jim pomáhat ve vývoji, v hledání sebe sama, smyslu života tvoří základní orientační body k vedení spirituálního dialogu. Ukazovat jim možnosti právě prostřednictvím pastorační práce.

V celé této kapitole věnující se spiritualitě jsem se nesnažila o vyčerpávající vysvětlování pojmu spiritualita a s tím souvisejících věcí. Naopak, mojí snahou bylo osvětlit a trochu přiblížit tuto problematiku, abychom se dále mohli lépe orientovat.

³⁷ NAIM 1, 1995, str. 4.

3. Pastorce mládeže

Slovo pastorce vychází z latinského výrazu „pastor“ (biblický obraz pastýře).³⁸ Volně lze přeložit jako doprovázení člověka na jeho cestě životem. Pastorální teologie chápe pastorec jako „nasazení za křesťanské uskutečňování života lidí, které se prokazuje v křížení spravedlnosti, stvořitelského pokoje a chvály Boha.“³⁹ Pro moji bakalářskou práci jsem vybrala jednu z mnoha definic, která definuje pastorec jako „soubor činností, jejichž cílem je podpora kvality života člověka ve všech jeho dimenzích (bio, psycho, socio, spirituální), avšak za předpokladu, že tato podpora má svá východiska či motivaci v evangeliu; že je zakotvena v křesťanském pojetí života“.⁴⁰ Nejde tedy jen o klasické doprovázení založené na běžných potřebách, ale právě proto, že se více ubírá směrem duchovním, je pastorec specifická a odlišná.

Pastorec mládeže se začala více specifikovat a rozšiřovat do podoby, kterou známe až po II. vatikánském koncilu. Byla to reakce na změnu životního stylu a tudíž i změnu životních potřeb člověka. Dříve nebyla tak dlouhá časová prodleva mezi dětstvím a dospělostí. Mladí lidé ukončili střední školu a ihned nastoupili do zaměstnání, našli si životního partnera, s nímž založili rodinu nebo vstoupili do řeholního života. Dnes mnoho mladých studuje vysoké školy, zabezpečují se materiálně a až kolem 30 let si zakládají rodiny či vstupují do klášterů. Proto nám vzniklo „mezidobí“ mezi dětstvím a dospělostí, které se nazývá dospívání (adolescence) a je potřeba se této skupině věnovat.

„V žádném jiném životním období není jednotlivec v celkovém rámci natolik odkázán na své vrstevníky jako právě v tomto věku. Mládež představuje ono jeviště, na kterém se odehrávají rozhodující události jednotlivce.“⁴¹ Tato skutečnost je největším kamenem úrazu. Mladí lidé se cítí dospěle a chtějí být mezi dospělými i ve společnosti, ale

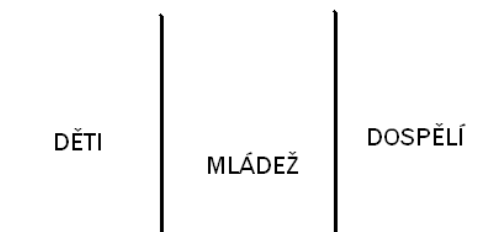
³⁸ Srov. KŘIVOHLAVÝ, J., *Pastorální péče*, str. 8.

³⁹ WIDL, M., *Pastorale Weltentheologie – transversal entwickelt im Diskurs mit der Sozialpastoral*, str. 67.

⁴⁰ KŘIŠŤAN, A., *Praktická teologie, pastorec a sociální práce – mezioborové souvislosti*. In: MARTINEK, M., *Praktická teologie pro sociální pracovníky*, str. 21.

zde narážejí, protože podle „dospěláků“ jsou ještě děti a nepatří mezi ně. Tak se dostávají mezi dva bloky společnosti (obrázek 1).⁴²

Obrázek 1

Cílem pastorační práce mládeže je doprovázet mladého člověka na jeho cestě životem a tím rozbít zeď do dospělosti. Odstranit tyto dva bloky a co nejplynuleji přejít k dospělosti. Být mladému člověku nablízku, pomáhat s řešením těžkých životních situací, zkoušek, ale neřešit je za něj. Pastorační práce se snaží pomoci s hledáním sebe sama, s místem v životě. To je obzvláště důležité pro mladého člověka, který často neví, co by měl v budoucnu dělat, kde se umístit. Jaké má schopnosti a co s nimi učinit, jak je využít. Potřebuje si poskládat životní hodnoty. K tomu slouží různé pastorační metody, které si později ukážeme. Než objasníme možné metody, charakterizujeme si pastoračního pracovníka a předpoklady nutné pro jeho práci.

3.1 Charakteristika pastoračního pracovníka

Existuje mnoho pojetí a charakteristik pastoračního pracovníka. Vzhledem k tomu, že píšeme o pastorační práci mládeže, vybrala jsem tedy ty charakteristiky, které se primárně mládeží zabývají.

Pastorační pracovník mládeži naslouchá a snaží se ji směřovat tak, aby ke správnému východisku došla sama. V podstatě mladé doprovází na jejich cestě životem. Abychom předešli mylnému pochopení, zdůrazňuji zde slovo, *doprovází*. Pastorační pracovník musí

⁴¹ ŠATURA, V., in: NAIM 1, 1994, str. 6.

⁴² Tamtéž.

pracovat velmi citlivě a s nikým nemanipulovat. Měl by mladé opravdu jen doprovázet, být jim oporou, ale nesměrovat je tam, kam chce on, naopak dopomoci jim k tomu, aby našli svou cestu sami.

Pastorační pracovník by měl být podoben Ježíši Kristu. Kristus o sobě říká: „Já jsem ta cesta, pravda a život.“ (Jan 14,6). Neznamena to, že pastorační pracovník o sobě smí tvrdit to samé, ale tato slova by měl mít vryta do srdce a podle nich jednat. Tak, jak by měl každý křesťan, musí být i pastorační pracovník o to víc svědek Kristův. „Ukazovat, že Kristus je pramen naděje, lásky, radosti, života a pravdy. Krista je třeba předkládat jako toho, kdo mladého člověka doprovází na cestě s pozorností lásky jako nejlepší přítel, počítá s ním a nabízí mu svůj plán – povolání.“⁴³ Proto předpoklady pro pastoračního pracovníka spočívají ve schopnostech žít dle evangelia, nabízet ho mladým lidem tak, aby oni cítili, že život s Ježíšem má smysl a není to jen omezování vlastní svobody a volního jednání.

Jedním z dalších důležitých předpokladů je schopnost vedení dialogu. Nezalozit svoji práci na pouhém předávání informací druhé straně, kde jsou posluchači. Nejen umět mluvit, ale také naslouchat, ne vést, nýbrž doprovázet. Být schopen vzájemné spolupráce s týmem i s mladými, kteří jsou jeho cílovou skupinou. Tvůrčí schopnosti založené na vědomí, že pracuje s lidmi, kteří dospívají a potřebují ho.

Pastorační pracovník je sice profesionál, který má patřičné vzdělání a kvalifikaci, ale pro lepší pochopení jeho činnosti zde uvádím příklad animátora, který je svým způsobem pastorační pracovník, tedy lépe spolupracovník. Animátor je někdo, kdo tzv. „dává duši“. Ten oproti pastoračnímu pracovníkovi není profesionál, ale vrstevník, který dobrovolně pomáhá pastoračnímu pracovníkovi při práci s mládeží. Výhodou může být právě věk. Animátor je mladým blíže a lépe rozumí jejich problémům, připomínkám a dotazům. Vypráví vlastní život v první osobě prostřednictvím každodenního příkladu. Má za úkol probudit a pozitivně nasměrovat schopnosti mladých. Neměl by se tolik realizovat sám, ale ten s kým zrovna je. Měl by být skromný a pokorný, vlastní

⁴³ Pastorační plán sekce pro mládež ČBK, str. 21.

práci začínat tam, kde se mladý člověk nachází a pozdvihovat ho výše.⁴⁴ Zároveň je nutné, aby byl odvážný, odpovědný a nečekal, až bude starší a více teoreticky připravený. Zde je dobré řídit se stylem Dona Boska, který své vychovatele, animátory, hodil do vody, ať se naučí plavat. Jistě je nutná teoretická příprava, ale nezačne-li se brzy s aplikací do praxe, žádná teorie nám nepomůže.⁴⁵

V tzv. „dvanáctě“ animátora je přesně definované, jaké předpoklady by měl animátor mít. Nebudu zde všech 12 rozvádět, ale pro ukázkou je vypíši a alespoň první dvě rozepíši. Milovat Krista – k tomu, aby byl Božím svědkem, je nutná viditelná láska ke Kristu. Mít rád mladé lidi – zde nejde jen o sympatie, ale o opravdové a upřímné mít rád bez ohledů. Výchova mladého člověka musí vycházet ze srdce. Pak je možné získat důvěru. Dále například být rád s mladými v jejich společnosti, věnovat mladým volný čas, znát členy vlastní skupiny jménem a jiné.⁴⁶ Podíváme-li se řádně na toto dvanáctero, nalezneme v něm předpoklady pastoračního pracovníka.

3.2 Možné metody práce pastoračního pracovníka

Práce pastoračního pracovníka by měla být postavena na principu *nepřímé* evangelizace. Tím rozumíme přiblížení se k mladým skrze aktivity, které je baví (sport, hudba, zábava...), aniž bychom konkrétně hovořili o Ježíši Kristu. I aktivity, jako je sportování, mohou vést mladého člověka ke kladení otázek po smyslu a existenci člověka, které mu otevírají hledání a přijímání duchovních hodnot. *Přímá* evangelizace je až následně, vyvrcholení předchozí nepřímé evangelizace.⁴⁷ Chápejme, že ti, kteří se dosud s Kristem nesetkali, těžko porozumějí, proč navštěvovat kostel, přijímat svátosti, poslouchat evangelium. Cesta k tomuto pochopení pro ně není samozřejmá a hned pochopitelná. Ovšem podaří-li se nám vzbudit v nich zájem a otázky během

⁴⁴ NAIM 2, 1995, str. 9.

⁴⁵ Srov. tamtéž.

⁴⁶ Srov. NAIM 2, 1995, str. 10–11.

⁴⁷ Srov. NAIM 1, 1994, str. 8.

provozování činností, které je zajímaví, můžeme se následně dostat i k přímé evangelizaci, kterou mnozí preferují.

Principy přímé a nepřímé evangelizace nalézáme v preventivně-výchovném systému Dona Boska⁴⁸. Systém byl rozdělen na tři části spolu související a na sebe navazující. Byla to rozumnost, laskavost a náboženství (víra). V následujících odstavcích vysvětlím toto rozdělení podrobněji.

Rozumnost se chápe jako schopnost objektivního a kompetentního vnímání vychovatele vůči mladému člověku. Rozum rozpoznává pravou hodnotu a s kritickým smyslem pomáhá hodnotit situace.

Laskavost spočívá ve vyjádření náklonnosti, kladení důrazu na projevování důležitosti jeho bytí zde. Ukázat mu, že to s ním myslíme dobře, ale také poukazovat na nutnost dodržování stanovených pravidel. Tuto laskavost, která působí jako vrchol preventivního systému, salesiáni projevují skrze lásku, kterou jim daroval Bůh. Laskavost se vyznačuje bezpodmínečným přijímáním, nevtíravou blízkostí, srdečnou a stálou přítomností mezi mladými, která umožňuje vytvářet rodinné prostředí.⁴⁹

Náboženství poukazuje na výchozí křesťanské kořeny. Tento směr vyžaduje umět ukázat mladým lidem, že jsou obrazem Božím, ukázat Boha, který je miluje. Důraz klade na naše svědectví o Boží lásce a přítomnosti v našich činech. „Salesiáni hlásají radostnou zvěst účinněji tím, co činí, než tím, co říkají“ (21. GK, čl. 102). To ovšem neznámá, že nutí mladé lidi k navštěvování bohoslužeb, četbě Písma a modlitbám. Naopak, snaží se svoji víru žít a předávat s láskou, úsměvem. Zde je obzvláště důležité rozlišovat, zda pracujeme s mládeží vycházející z křesťanského prostředí, kde je možné a dobré připojovat k programu i slavení liturgie, četbu Písma, nebo pracujeme-li se sekularizovanou

⁴⁸ Římskokatolický kněz, zakladatel salesiánské kongregace. Celý svůj život věnoval práci s mladými chlapci z ulice.

⁴⁹ Srov. Kritéria Salesiánských středisek mládeže.

skupinou mladých, kde je potřeba rozvíjet v nich touhu po transcendentnu, narážet na otázky po smyslu života a smrti.

Možností způsobu výchovy je mnoho. Don Bosko znal dva: represivní (autoritativní) a preventivní (demokratický) výchovný styl. Represivní metoda je založena na autoritativním postoji vychovatele a důsledném očekávání dodržování pravidel. Ovšem zasahuje vždy, až když jsou pravidla porušena. V případě porušení samozřejmě zadá nějaký trest. Naproti tomu metoda preventivní pravidla nejprve vysvětlí a poté se za dozoru asistenta, vychovatele dbá na dodržování. Rozdíl je v tom, že zde vychovatel působí jako průvodce, ne jako ten, který čeká na porušení pravidla a až poté trestá. Don Bosko se zaměřil především na preventivní systém. Snažil se neustále ovlivňovat mladé dobrým chováním a jednáním. Nikdy nad nimi nestál s holí, ale dával příklad svým způsobem chování. „Vychovatel nevystupuje jako „pedagogický dozor“, jeho úkolem je animovat⁵⁰ skupinu a zároveň ke každému přistupovat otevřeně, být jim nápomocen v jejich problémech, přijmout je s úctou a trpělivostí (Vracovský, 2002, Motto, 2005).“

Často se setkáváme s mladými lidmi, kteří se ptají, proč chodit do kostela a prosit za něco, když si Bůh stejně dělá věci po svém. Proč prosit za uzdravení nemocného, když stejně umřel? Proč prosit za rodiny, když se stejně každý druhý manželský pár rozvádí. Je náročné a často nemožné uspokojivě odpovědět. Jak jim to tedy vysvětlit? Jak vysvětlit, že život má smysl i když se zrovna nedaří, zvláště, máme-li občas sami pocit, že smysl rozhodně nemá. Odpovědi na tyto otázky nejspíš říci nemůžeme, protože pro každého bude jiná. Ale právě zde spočívá úkol pastoračního pracovníka či kohokoliv, kdo mladého člověka doprovází. V umění naslouchat a být s druhým. Vždy nemůžeme poskytnout odpověď, ale můžeme si vyměňovat vlastní zkušenosti a být spolu. A to je nejdůležitější. Často jen stačí být s druhým, sdílet společně přítomnost. Otec Josef Havelka, spirituál

⁵⁰ „Animace je výchovná metoda, která chce napomáhat k vnitřní motivaci člověka. Má napomoci mladému člověku objevit svůj způsob života, co a jak má dělat, jakými zásadami se má řídit, jaké názory přijme za své.“ Kritéria Salesiánských středisek mládeže, str. 16.

v Církevním domově mládeže Petrinum, řekl, že „prvním a nejdůležitějším krokem při práci s mladými je dlouho mlčet a poslouchat“. Proto by měla být církev otevřená k dialogu s mladými lidmi. Umět naslouchat a neodsuzovat. Umět poradit, ale neřešit problémy za ně.

3.3 Pastorec mládeže v dnešní, sekularizované době

Člověk je od přírody tvor vynalézavý, rozumný, a proto se vše okolo nás velmi rychle mění. Doba nás drží ve shonu a my, abychom zvládali co nejvíce věcí, stále vymýšlíme nové technologie, které nám usnadní práci. Jenomže je tomu tak opravdu? Usnadňujeme si život novými vynálezy a výrobky?

Podle posledního výzkumu z roku 2001 stráví mladí ve věku 15–30 let nejvíce času u televize, poslechu rozhlasu a CD. Až za těmito aktivitami je povídání si s přáteli.⁵¹ Ale lze říci, že to vypovídá o vlastnostech dnešních mladých? Je potřebné si uvědomit, jaké možnosti měli dříve a jaké nyní. Televizor byl jen v některých rodinách a sedět celé dny u rozhlasu, to asi vydrží málokdo, zvláště mladý člověk, který někde potřebuje vybit energii. Zde se dotýkáme hodnot a smyslu života. Jaký smysl života a jaké hodnoty dnes dospívající mají? Možná vás napadne, že každý chce být nejlepší, úspěšný, šťastný. Ale řekneme-li o někom, že je úspěšný, můžeme říci: on je také šťastný? Co když právě ten úspěšný mladý člověk, který je nejlepší například v tenise, není šťastný? Nemáme-li se s kým rozdělit o svou radost, nemůžeme být šťastní. A právě v těchto chvílích, kdy jsou sami, bez zájmu bližních, ztrácejí mladí smysl života.

Proto se tedy znovu ptám: Je smyslem života mladého člověka být nejlepší? V případě, že se mu má kdo věnovat, že o něho někdo má zájem a on má pro koho být nejlepším, tak určitě ano. Ale pokud tu nikdo takový není, netroufám si říci ano či ne. K nalézání smyslu života a k vytváření hodnot nám může hodně pomoci právě pastorec. Je

⁵¹ Srov. SAK, P. – SAKOVÁ, K., Mládež na křižovatce, str. 63.

důležité zaměřit se při ní na mladého člověka samotného. Přijímat ho, jaký je, naslouchat mu a učit ho odolávat stresu dnešní doby například pomocí koníčků, které ho baví. Ukázat mu, že má smysl hrát tenis i nadále, přestože se na něho momentálně nikdo z blízkých nedívá.

To by mělo být jedním z cílů domova mládeže. Nepřetržitě nabízet aktivity, které zaplní mladému člověku čas a tím preventivně působí proti závislostem na alkoholu, drogách. Samozřejmě nemůžeme očekávat, že se to podaří vždycky, ale pokud je pastorační pracovník (v případě domova mládeže vychovatel) dostatečně aktivní a schopný, procento těch, kteří některé nežádoucí závislosti propadnou, bude minimální.

3.4 Pastorec v domovech mládeže

Je celkem běžné a stále častější, že již děti docházející na základní školu tráví mnoho času mimo domov. Často navštěvují různé zájmové kroužky, sportují nebo jen chodí ven s kamarády. Proto ani období středoškolské tomu není výjimkou. Naopak, právě v tomto čase dochází k většímu vzdálení se od domova, a to ve formě bydlení v domově mládeže z důvodu navštěvování školy daleko od bydliště. Toto se týká především mladých lidí pocházejících z venkova a menších měst, které nemají střední školy.

Přestože se budu zabývat domovem mládeže pro studenty, zmíním zde pro lepší přehled i další možné formy společného života mladých mimo vlastní rodinu. První skupinou jsou mladí lidé, kteří žijí víceméně samostatně (studenti), dále mladí vyžadující pomoc s uspořádáváním života, třetí skupinu tvoří adolescenti potřebující individuální pomoc s integrací do společnosti a poslední jsou již samostatně žijící, ale za neustálé potřeby podpory od sociálního pracovníka. Práce s každou z těchto skupin je specifická. V první jde spíše jen o umožnění různých setkání. Pastorec je zde závislá na jejich vlastní aktivitě. Druhou skupinou se budu zabývat více, podrobněji. Jde totiž o středoškoláky bydlící v klasických domovech mládeže. Zde se preferuje pedagogická a

preventivně výchovná činnost. Vytváří se přátelské prostředí domova. Poslední dvě skupiny jsou velmi konkrétní svými potřebami, které jsou převážně terapeutické.⁵²

Bydlení v domově mládeže nese svá úskalí, ale i pozitiva. Za pozitivní můžeme považovat větší samostatnost, která je po studentovi požadována. Předpokládá se, že si do určité míry zajistí stravu, jízdenky na městskou hromadnou dopravu, rozvrhne si den podle svých potřeb a možností. Zdánlivě jsou to jednoduché činnosti, ale pro mladého člověka, za kterého tyto věci zařizovali rodiče, je zvládnutí těchto povinností velký krok.

V domovech mládeže působí vychovatelé, kteří zde zastupují rodiče a snaží se vytvářet „domácí“ prostředí, přestože nejsou rodiči. Jak asi čtenář tuší, v následující kapitole se budu zabývat již konkrétním domovem mládeže, na kterém jsem prováděla menší informativní průzkum.

⁵² Viz KAPLÁNEK, M., Pastorace mládeže, str. 62.

4. Církevní domovy mládeže

Domov mládeže

Domov mládeže je zařízení, které zajišťuje mladým studujícím lidem na střední, střední odborné, jazykové, vyšší odborné škole nebo středním odborném učilišti ubytování.

V České republice jsou tyto DM zapsané v rejstříku škol a školských zařízení a jejich činnost upravuje Školský zákon č. 561/2004 Sb. Nachází se zde § 116 o školských poradenských zařízeních, která zajišťují nejen poradenskou činnost pro žáky a studenty, kteří se ocitají v těžké sociální či zdravotní situaci. Tyto zákony sice nehovoří konkrétně o spirituálních potřebách, ale je z nich jasné, že i tyto potřeby do nich spadají: „S dítětem musí být zacházeno v zájmu plného a harmonického rozvoje jeho osobnosti s ohledem na potřeby osoby jeho věku.“⁵³ K harmonickému rozvoji dítěte patří bez pochyby i spirituální potřeby, proto zde tento zákon uvádím.

Role vychovatele versus role spirituála

O výchovnou činnost domovů mládeže se starají vychovatelé, kteří jsou k tomu patřičně vzděláni podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících,⁵⁴ a také ředitel. Na církevních DM by to měl být i spirituál, proto se pokusím definovat obě role, a případně i porovnat.

Vychovatelé zde hrají svou důležitou roli. Kromě toho, že v průběhu roku sledují prospěch studentů a pomáhají jim s přípravou na vyučování, vystupují zde jako průvodci těchto mladých děvčat a chlapců. Svým příkladem a vyžadováním dodržování určitých pravidel pomáhají a vedou mladé na cestě životem. Nabízí jim pomocnou ruku, naslouchání a kamarádství s naprostou svobodou a nenucením. Ale také vyžadují a očekávají dodržování základních pravidel a řádu, které

⁵³ Sbírka zákonů č. 109/2002.

⁵⁴ Novela zákona o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 28. 8. 2010] Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>>.

jsou nutné k harmonickému soužití všech členů DM. Pravidla napomáhají děvčatům a chlapcům naučit se nebýt sobecký, umět čekat a neprosazovat se za každou cenu. Nutí je pracovat na sobě a na svém osobním rozvoji. Naučit se, že ne vždy můžeme mít vše, na co si vzpomeneme, a také že je někdy třeba dívat se i na druhé a přizpůsobit se.

Role spirituála je podobná roli vychovatele. Jen s tím rozdílem, že se od něj více očekává duchovní rovina. Přestože hovořím obecně o spirituálech, dovolím si zde citovat o Josefa Havelku z CDM Petrinum v Brně. „Být spirituálem je podobné bytí knězem ve farnosti. Spirituál pomáhá mladým lidem na cestě za Kristem, doprovází je.“⁵⁵ Stejně jako vychovatel působí spirituál jako pedagog, to znamená, že se snaží vychovávat mladé lidi k zodpovědnosti a připravit je na budoucí život. Specifikum jeho práce je naučit mladého člověka žít s Kristem. Snažit se nespoléhat jen na druhé, ale ani pouze na sebe, nýbrž věřit Bohu a žít život spolu s ním. „V dnešní době nelze žít vlastními silami.“⁵⁶

Z tohoto nám vyplývá, že nelze stavět roli vychovatele a spirituála do opozice, jak by to mohlo být chápáno z titulu této podkapitoly. Naopak, obě strany jsou velice důležité a závislé jedna na druhé. Očekává se od nich vzájemná spolupráce, komunikace, a tedy vedení (lépe doprovázení) mladého člověka životem.

4.1 Církevní domov mládeže Petrinum

Církevní domov mládeže Petrinum (dále jen CDM) je zařízení, které zajišťuje studujícím chlapcům v Brně ubytování. Přednostně je určen svěřencům z věřících rodin, ale není to podmínkou. Umožňuje jim, aby nejen to duchovní, co do nich vložili jejich rodiče v dětství, rozvíjeli i v době dospívání. Nebo nejsou-li to chlapci z věřících rodin, nabízí jim domov mládeže setkání s duchovním, případně i možnost vstupu do církve, zde je to církev římskokatolická.⁵⁷

⁵⁵ Srov. Havelka, J., in: Křesťanský magazín, 10. 8. 2008.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Srov. Výroční zpráva o činnosti domova, 2009.

Cíle tohoto CDM vychází ze školského zákona č. 561/2004 v ustanovení § 2 odst. 2: „rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života.“ Výchovně vzdělávací činnost je zaměřena směrem, který určuje školní vzdělávací program (dále ŠVP) domova. „Tento ŠVP, který jsme v uplynulých letech vypracovali, ale není dogma, ale stále jej dotváříme dle konkrétního obsazení, situace a podmínek“.⁵⁸

Cíle a poslání CDM pěkně vystihují slova uvedena ve výroční zprávě z roku 2009. „Člověk je bytost složitá a paradoxní, duchovní i hmotná, přirozená i nadpřirozená, svobodná i spoutaná, individuální i sociální, bytost se sebou nespokojená. Je nutné snažit se rozumět životnímu rozmachu, krizím a pochybnostem mladých lidí, kteří přicházejí na střední školu skoro ještě jako děti a odcházejí z ní jako dospělí lidé.“⁵⁹

V současné době slouží domov chlapcům jako ubytovna i jako místo, kde mohou trávit svůj volný čas. Domov se snaží rozvíjet duchovní hodnoty, které jim byly předávány rodiči, aby se mohli stále více rozvíjet. K tomu všemu napomáhá přístup vychovatelů a spirituála, nastavená pravidla a zakotvení zaměstnanců i většiny chlapců ve víře.

4.2 Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola svaté Anežky České, Domov mládeže

Tento domov mládeže je školské zařízení při Střední pedagogické škole a Střední zdravotnické škole svaté Anežky České, Odry. Poskytuje žákům školy ubytování, stravování, podmínky pro studium a výchovu v duchu křesťanských hodnot.⁶⁰

Vnitřní řád je zde zpracován na základě ustanovení § 30 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů a v souladu

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Výroční zpráva o činnosti domova, 2009.

⁶⁰ Srov. <http://www.cssodry.cz/index.php?action=Vnit%F8n%ED%20%F8%E1d>.

s příslušnými ustanoveními vyhlášky č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky č. 107/2005 Sb. a vyhlášky č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých a ve znění pozdějších předpisů.⁶¹

Na tomto CDM jsou žáci rozdělení do výchovných skupin. Každou tuto skupiny vede jedna vychovatelka. Výchovné skupiny jsou tvořeny dle ročníků a studijních oborů.

4.3 Katolický domov studujících – domov mládeže a školní jídelna, Domov mládeže, Černá, Praha 1

„Katolický domov studujících – domov mládeže a školní jídelna (dále jen KDS) je školské výchovné a ubytovací zařízení a zařízení školní jídelny ve smyslu školského zákona č. 561/2004 Sb. KDS je zřízen Českou kongregací sester Dominikánek jako školská právnická osoba s cílem vytvářet pro svěřené žáky a studenty podmínky pro řádné studium, k osvojování duchovních a morálních hodnot, k úctě ke každému člověku a tak pozitivně přispívat k jejich lidskému dozrávání.“⁶²

V tomto KDS pracují řeholní sestry a dochází i spirituál. Díky kontaktům s aktivitami církve mají ubytovaní možnost hlubšího seznámení s katolickou vírou. Učí se zde soužití s druhými, toleranci vyznání a využívání volného času.

Výjimečně na KDS je spolupráce a zapojení se do ochrany před sociálně patologickými jevy, a to pomocí pražských programů a projektů volnočasových aktivit.⁶³

⁶¹ Srov. <http://www.cssodry.cz/index.php?action=Vnit%F8n%ED%20%F8%E1d>.

⁶² <http://kds.op.cz/includes/dokumenty/vnitni-rad-kds.pdf>.

⁶³ Srov. <http://kds.op.cz/includes/dokumenty/vnitni-rad-kds.pdf>.

4.4 Stojanovo gymnázium, Velehrad, Domov mládeže

Domov mládeže je součástí Stojanova gymnázia na Velehradě. Je umístěn spolu se školou v budově bývalého kláštera.

„Vnitřní řád DM SGV je vydán v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a prováděcími předpisy, dále v souladu s metodickým pokynem MŠMT č. j. 10 194/2002-14, o uvolňování žáků a pokynem MŠMT č. j. 16 227/96 o prevenci zneužívání návykových látek ve školách, s přihlédnutím k předpisům souvisejícím, zejména k Listině práv a svobod a Úmluvě o právech dítěte. Při nakládání s osobními údaji žáků se DM řídí zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.

Vnitřní řád DM SGV je konkretizací ustanovení zákona výše uvedených obecných předpisů na podmínky DM SGV.⁶⁴

Cílem DM SGV je vytváření přátelského prostředí, kde lze rozvíjet schopnosti, dovednosti a zájmy, a který připomíná domov. Celý řád je zaměřen na rozvoj fyzický, duševních i duchovních hodnot. K tomu napomáhají nabízené volnočasové aktivity, působení kaplana a možnost využívat prostor DM.

4.5 Střední odborná škola sociální u Matky Boží, Jihlava, Domov mládeže

Tento církevní domov mládeže je zřízen brněnským biskupstvím a stejně jako předchozí spadá pod školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Svou výchovnou činností navazuje na vzdělávací práci školy a na výchovně působení rodiny. Je určen těm studentům, kteří jsou ochotni

⁶⁴ http://www.sgv.cz/dm_vnitri_rad.php.

se řídit dle ustanoveného vnitřního řádu, pokynů vychovatelů a chtějí úspěšně studovat a usilovat o sebevýchovu v duchu křesťanské etiky.⁶⁵

⁶⁵ Srov. Vnitřní řád domova mládeže (Střední odborná škola sociální u Matky Boží, Jihlava).

5. Vyhodnocení dotazníků

Pro objektivnější hodnocení a k lepšímu dosažení cíle mé práce jsem všem CDM v ČR zaslala dotazníky. Přestože mi z oslovených 16 internátů odpovědělo a poslalo zpět vyplněné dotazníky pouhé 4, uvedu je zde. I tak malý počet nám může pomoci zorientovat se v problematice a vytvořit si alespoň malý přehled. Dotazníky byly určeny vychovatelům.

Otázky byly tvořeny na základě prostudovaných vnitřních řádů všech dotazovaných domovů mládeže. Vyhodnocení výzkumu bude mít dvě části. V první budu srovnávat odpovědi respondentů s vnitřním řádem na jejich konkrétním domově mládeže. Ve druhé fázi vyhodnotím všechny dotazníky dohromady. Výsledkem budou dva výstupy, které nám nastíní, jak fungují jednotlivé DM a tvoří-li jeden celek. Tedy jsou-li církevní domovy mládeže jednotné, se stejnými cíli.

Přehled otázek

Pro lepší orientaci nyní uvedu ve zkratce obsahy otázek. Přesné znění dotazníku uvedu v příloze.

První otázka se týkala zřizovatele a z toho vyplývající křesťanské výchovy.

Ve druhé otázce se dotazují na specifikaci rozdílu mezi církevním a necírkevním DM.

Třetí otázka se zajímá, zda jsou církevní domovy mládeže pouze pro studenty z věřících rodin či nikoli.

Ve čtvrté se ptám, jsou-li vychovatelé sami věřící a případně, kterého vyznání.

Pátá otázka se zabývala problematikou standardů práce v domovech mládeže.

V šesté otázce jsem se dotazovala, jak dosahují domovy mládeže jejich cíle, týkajícího se formace mladého člověka, která by měla vést celkovému k rozvoji osobnosti.

Předposlední sedmá otázka se týkala předávání vědomostí a zkušeností v oblasti duchovní.

Osmá byla věnována vychovatelům, kde jsem je požádala o to, aby se pokusili definovat svou roli vychovatele.

Vzhledem k malému počtu respondentů si občas dovolím některé odpovědi uvést celé tak, jak je dotazovaní zodpověděli. Tyto odpovědi vždy vložím do uvozovek, jako při přímých citacích s rozdílem, kdy nebudu odkazovat na konkrétního člověka, protože dotazníky byly anonymní.

5.1 CDM Petrinum

CDM Petrinum se o křesťanských hodnotách a výchově ve svém vnitřním řádu zmiňuje.

Ve druhé otázce se všichni shodli, že jde především o rozdílný způsob výchovy, který vede studenty ke křesťanskému způsobu života. Jako další rozdíl uvádí přítomnost spirituála.

Třetí otázka se týkala výběru studentů. Tedy zda je CDM pouze pro studenty z věřících rodin, či nikoli. Zde, kromě jednoho vychovatele, odpověděli, že ne. Jeden respondent napsal, že CDM je pouze pro studenty z věřících rodin a pro ty, kteří tolerují jejich řád.

V další otázce všichni odpověděli, že jsou praktikující věřící, vyznávající římskokatolickou církev.

V páté otázce se vychovatelé shodli, že používají standardy uvedené ve školním vzdělávacím plánu, které mají doplněné vlastními.

U šesté otázky se dotazovaní vychovatelé shodli, že nejdůležitější je klást důraz na všechny tři složky osobnosti mladého člověka, kterými jsou tělo, duše a duch. Vše nenásilně a přirozeně.

V této otázce měli respondenti vybírat z nabízených možností, případně mohli doplnit, pokud něco chybělo. Všichni zatrhli veškeré možnosti, které byly vypsány (viz Příloha – dotazník).

V poslední otázce jsem se zajímala, jak by se dotazovaní sami jako vychovatelé definovali. Většina se vidí jako pedagog, který doprovází a učí. Jednoho respondenta si zde dovolím uvést: „Jako vychovaný vychovatel, který pomáhá odkrývat dobro v mladých lidech.“

5.2 Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola svaté Anežky České, Domov mládeže

V první otázce zaškrtnuli respondenti odpověď A, tedy že jejich domov mládeže není jen zřízen církví, ale i ve vnitřním řádu mají jasně napsané o křesťanských hodnotách a výchově, podle kterých se řídí.

Odpovědi na otázku druhou byly oproti předchozímu internátu zaměřeny poněkud jinak. Například: „Nemohu posoudit. Snad se mi jen zdá, že v CDM se vychovatelé ubytovaným mladým lidem skutečně věnují, svou výchovnou činnost vedou v duchu trvalejších hodnot, jsou zásadovější.“ „...Jde nám o růst celého člověka a výchovu nenecháváme jen na tom, abychom si udělali čárku, že studenta v DM v určitou hodinu máme a nezajímalo by nás, co dělal celé odpoledne...“

Třetí, čtvrtá i pátá otázka měla stejnou odpověď u všech dotazovaných. Tedy církevní domov mládeže není jen pro studenty z věřících rodin. Vychovatelé jsou zde sami praktikující věřící v římskokatolické církvi. DM používá obecné standardy práce v domovech mládeže, které jsou obsaženy ve školním vzdělávacím plánu, doplněné vlastními.

Na šestou otázku, týkající se způsobu formování mladého člověka jsem obdržela tyto odpovědi: „Poznáváním daného mladého člověka a pomoci k jeho vlastnímu sebepoznání širokou nabídkou zájmových kroužků ve škole, zapojením se ubytovaných do života DM pře žákovskou samosprávu, jednotlivými rozhovory“, „...Snažíme se o individuální i kolektivní přístup podle situace.“

V sedmé otázce přibyla odpověď: „návštěvy v nemocnicích, společné řešení problémů v DM...“

Na tomto DM se vychovatelé definovali takto: „Průvodce na kousku cesty života, který upozorňuje na krásy i úskalí na této cestě, pomáhá zahlédnout v dáli se rýsující cíl cesty, stará se o zásobování – poukazuje na hodnoty, které plní lidskou duši.“ „... částečně supluji roli rodičů, které samozřejmě nahradit nemohu.“

5.3 Katolický domov studujících – domov mládeže a školní jídelna, Domov mládeže, Černá, Praha 1

Na první otázku, zabývající se zřizovatelem DM, odpověděli respondenti, že jejich zřizovatelem je římskokatolická církev, a tudíž se ve vnitřním řádu zmiňují i o křesťanské výchově.

Křesťanskou výchovu a hodnoty uvedli dotazovaní i ve druhé otázce, která se týkala rozdílu mezi církevními a necírkevními domovy mládeže. Čili rozdíl vidí v kladení důrazu na křesťanské hodnoty. Také: „V naději a pedagogickém optimismu, v důvěře v nekonečnou hodnotu každého člověka a osobního povolání a poslání k životu“.

Na třetí otázku všichni shodně odpověděli, že DM není určen pouze pro studenty z věřících rodin.

Z odpovědí na čtvrtou otázku vyplývá, že na tomto DM nepracují jen vychovatelé vyznávající římskokatolickou víru, ale je zde i vychovatel z Českobratrské církve evangelické.

Zajímavá je odpověď na otázku pátou. Přesněji řečeno, dva respondenti odpověděli, že pracují podle standardů práce v domovech mládeže vycházejících ze školního vzdělávacího plánu, které mají doplněné vlastními. Avšak jeden respondent odpověděl, že mají pouze vlastní.

Naopak v šesté otázce, týkající se formace mladého člověka, se všichni shodli na nutnosti důsledného vedení k zodpovědnosti, respektování individuality, osobním přístupem, komunikaci.

Stejně tak v předposlední otázce, týkající se po předávání vědomostí a zkušeností v oblasti duchovní, se shodli a zaškrtnli stejné možnosti, tedy pravidelné mše svaté, vlastní příklad, rozhovory a doplnili je o cílené výpravy a besedy s pozvanými hosty.

V poslední otázce byli respondenti vyzváni k definování jejich osoby jako vychovatele, kde se dva dotazovaní shodli, že jsou doprovázející mladých na cestě v jejich dospívání. Jeden respondent o sobě napsal: „Zařízení vedu a má přímá pedagogická práce mezi

studentkami spočívá v osobním doprovázení a asistenci při zprostředkovávání nových životních zkušeností, formou různých akcí, jak to život aktuálně přináší.“

5.4 Stojanovo gymnázium, Velehrad, Domov mládeže

Podle odpovědí respondentů na první otázku je tento domov mládeže nejen římskokatolickou církví zřízen, ale i jejich způsoby výchovy vedou ubytované studenty ke křesťanským hodnotám, o nichž se zmiňují ve vnitřním řádu.

Odpovědi na druhou otázku si zde dovolím celé citovat, poněvadž by nebylo, dle mého názoru, vhodné je nějak zkracovat či shrnovat. Samozřejmě si to také dovoluji z toho důvodu, že respondenti z tohoto DM, kteří na otázku odpověděli, jsou pouze dva. „Pohled na člověka jako takového (hodnota každého života, nesmrtelnost člověka) – z toho pak plyne výchovný styl – orientace nejen na vzdělání, ale hlavně na výchovu mladého člověka (rozvoj osobnosti), možnost setkat se s církví a nabídnout žákům setkání s vírou či další růst ve víře (kaplan, osobní příklad, příklad spolužáků...), díky zřizovateli i možnost tyto věci lépe zakomponovat do výchovného procesu.“ „...pro každého možnost rozvinout se v oblasti duchovní, etické, sociální – celkový rozvoj osobnosti. Záleží nám na každém jednotlivci, máme se rádi s žáky i ostatními vychovateli, přestože nejsme dokonalí.“

Ve třetí otázce potvrdili respondenti, že mají na domov mládeže přístup i nevěřící studenti.

Z odpovědí na čtvrtou otázku vyplývá, že vychovatelé jsou, kromě jednoho, praktikující věřící. Jeden z nich zaškrtnul odpověď, která nabízela možnost věřícího, ale nepraktikujícího člověka.

Odpověďmi na pátou otázku potvrdili užívání obecných standardů práce v domovech mládeže, uvedených ve školním vzdělávacím plánu, doplněné vlastními.

V šesté otázce se shodli, že k pomáhání při formování mladého člověka používají nabídek duchovního programu, volnočasových aktivit,

osobního rozhovoru. Učí je správně si rozdělit den tak, aby využili veškerý čas co nejsmyslněji. S tím souvisí i následující sedmá otázka. Zde respondenti v podstatě potvrdili to, co napsali v předchozí otázce.

V poslední otázce se vychovatelé definovali takto. „Ten, který vyslechne, poradí, pochválí i pokárá, ukáže hranice a mantinely, ať je to vhod či nevhod, ukazuje svým životem, že život „stojí za to“, je oporou. Tzn. „přítel, učitel, starší bratr...“ „Dohlížím na dodržování režimu dne; řeším aktuální problémy mezi žáky, jejich připomínky a dotazy; jsem otevřená k dialogu o víře; kontaktuji s jejich vyučujícími, dalšími vychovateli, rodiči; snažím se o dobrou atmosféru na DM...“

5.5 Střední odborná škola sociální u Matky Boží, Jihlava, Domov mládeže

Z odpovědi na první otázku vyplývá, že tento církevní domov mládeže je nejen zřízen církví, ale zmiňuje se o křesťanských hodnotách a s tím související výchově i ve vnitřním řádu.

Rozdíl mezi církevním a necírkevním domovem mládeže vidí v přístupu k mladým lidem. „Nabízíme jim důvěru, empatii, pochopení, pomoc a hlavně lásku.“

Odpovědí na třetí otázku bylo potvrzeno, že je tento CDM otevřen i nevěřícím studentům.

Podle čtvrté otázky jsou i sami vychovatelé praktikujícími věřícími, římskokatolického vyznání.

Stejně jako ostatní dotazované domovy mládeže i zde používají standardy práce dle školního vzdělávacího plánu, které mají doplněné svými.

Cíle domova, kterým je mimo jiné formace mladého člověka, dosahují za pomoci besed, nabídky osobních rozhovorů, projevováním zájmu a ochoty řešit s nimi dané problémy.

V sedmé otázce, která se týkala předávání vědomostí a zkušeností v duchovní oblasti, byly zatrženy odpovědi: pravidelné mše svaté, vlastní příklad, rozhovory, finanční a materiální pomoc.

V poslední osmé otázce se vychovatelky definují takto: „snažím se být matka/kamarádka, důvěrná přítelkyně“.

5.6 Celkové vyhodnocení – výstup

Všechny církevní domovy mládeže, kde jsem prováděla výzkum, byly zřízeny římskokatolickou církví, ale některé z nich nikde (tedy ani ve vnitřním řádu, ani v žádných jiných dokumentech) se nezmiňovaly o křesťanské výchově, která se zde předpokládá. Proto je první otázka zaměřená na objasnění této věci. Nakonec mi vrátili vyplněné dotazníky jen ty domovy mládeže, kterých se tento problém netýkal. To znamená, že jejich zřizovatelem je římskokatolická církev a o křesťanských hodnotách a výchově se zmiňují, krom jiného, i ve vnitřním řádu.

Protože je má práce zaměřená na smysl církevních domovů mládeže, považovala jsem za nezbytné položit otázku, týkající se rozdílu mezi církevním a necírkevním domovem mládeže. Největší rozdíl vidí dotazovaní vychovatelé v přístupu k ubytovaným studentům. Ten dle jejich názoru spočívá v osobnějším přístupu. Důraz kladou na jednotlivce, morální zásady. Snaží se být příkladem a předávat křesťanské hodnoty. Také je důležitá přítomnost spirituála, který pomáhá navozovat duchovní a přátelskou atmosféru.

Na třetí otázku, zda je DM určen pouze pro dívky/chlapce z věřících rodin, všichni respondenti odpověděli, že ne. Je zde určitý potenciál a předpoklad, že se poohlíží spíše po těchto studentech, ale jak se sami respondenti zmínili, lze přijmout i nevěřícího, pokud je ochotný tolerovat a dodržovat nastavená pravidla.

V následující otázce všichni potvrdili, že jsou praktikujícími věřícími, římskokatolického vyznání. Pouze jeden dotazovaný je členem Českobratrské církve evangelické.

Pátá otázka se týkala standardů práce v domovech mládeže, které jsou uvedené ve školním vzdělávacím plánu. Všichni respondenti potvrdili, že je používají a doplňují vlastními.

Dále jsem se zajímala, jak dosahují cíle domova mládeže, tedy formovat mladého člověka, dát mu prostor pro celkový rozvoj jeho osobnosti. Podle dotazovaných je důležitý důraz na všechny tři složky osobnosti mladého člověka, kterými jsou tělo, duše a duch. Vše nenásilně a přirozeně, na základě křesťanských hodnot. Nabízet volnočasové aktivity a stále vidět v jedinci individualitu, kterou je třeba respektovat.

Sedmá otázka v podstatě navazuje na předchozí. Zajímá se o předávání vědomostí a zkušeností v oblasti duchovní. Zde jsem nabídla několik eventuálních aktivit s možností doplnění jiných. Dle respondentů se zdá, že na církevních domovech mládeže, jsou nejčastějšími nabízenými aktivitami mše svaté a rozhovory. Někde jsou to i pravidelné společné modlitby, četba písma. Ovšem často to bývají jiná setkání. Například besedy s pozvanými hosty a různá sportovní činnost.

V poslední otázce jsem požádala respondenty, aby se pokusili definovat svou roli vychovatele. Většina z nich se považuje za vychovatele, pedagoga, který se snaží být dobrým příkladem. Doprovází mladého člověka na jeho cestě životem, pomáhá mu orientovat se, učí ho řešit problémy, být v životě samostatným a zodpovědným člověkem. To vše na základě křesťanských hodnot.

Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, jakým způsobem se realizuje pastorece v Církevních domovech mládeže v celé České republice a dále se pokusit zodpovědět na podotázky s tím související. Tedy například zda by měl být domov mládeže církevní a proč. Vzhledem k tomu, že je toto téma uchopeno z hlediska pastorece, zkoumala jsem i jaké používají metody k dosažení cíle domovů. Pro dosažení cíle práce bylo potřeba vykonat několik kroků.

Za pomoci odborných knih jsem si vytvořila představu o tom, kdo to je mládež, jaká je její spiritualita, jak probíhá pastorece mládeže a co to je pastorece vůbec. I přes definici mládeže, která ji charakterizuje ve větším věkovém rozmezí, jsem si ji pro sebe definovala jako mladé lidi ve věku 15 a 19 let, kteří hledají smysl života. (Toto vymezení jsem vytyčila, protože se zabývám pastorcí v církevních domovech mládeže, které jsou určeny mladým lidem, právě v této věkové kategorii.) K pomoci s hledáním nám slouží pastorece mládeže.

Řekli jsme si, že cílem pastorece mládeže je doprovázet mladého člověka na jeho cestě životem a tím rozbourat zeď k dospělosti. K tomu, abychom mohli tuto zeď rozbourat, potřebujeme s mladými navázat kontakt a poté vytvořit vzájemnou důvěru. Docílit bychom toho mohli mnoha způsoby, ale nás primárně zajímá, jak dosáhnout takového cíle na církevních domovech mládeže. Z vyhodnocených dotazníků a rozhovorů jsme zjistili, že tím hlavním způsobem je ten nejjednodušší – nabídka přátelství a ochota naslouchat. Tedy způsoby realizace práce jsou podle vychovatelů dodržování pravidel a nesení zodpovědnosti, dle spirituála dlouho mlčet a poslouchat. Přestože se to může zdát zjednodušené, souhlasím s tím, že naslouchání je něco nelehkého, co se mladým moc nedostává, a proto si toho váží.

Na otázku po smyslu domova lze odpovědět kladně. Tento domov je díky věřícím zaměstnancům i studentům a jejich společném sdílení duchovních hodnot otevřenější mladým lidem. Nabízí jim rodinné prostředí a vede je k přijetí náboženských hodnot za své. Smysl církevních domovů mládeže tudíž hodnotím kladně.

Pokusím-li se celý výzkum shrnout do pár vět, tak si myslím, že církevní domovy mládeže mají rozhodně své místo v oblasti výchovy. Ve světě, který tlačí člověka k materialismu, je jistě velmi nezbytné a potřebné, aby někdo ukazoval i jiné hodnoty. Tedy i duchovní a morální, vedoucí k větší schopnosti vnímat nejen sebe, ale lidi okolo nás. Učí nás být všímavějšími a podílet se na vzniku lepší společnosti.

Při vyhodnocování dotazníků mne napadlo, že by mohlo být velmi prospěšné, kdyby domovů mládeže, založených církví, vznikalo více. Přece jen jich není zas tak mnoho a touží-li společnost po mladých a schopných lidech, kterým záleží především na rodině a lidech v okolí, je potřebné předávat jim tyto hodnoty již od mládí.

Co mne docela zaujalo a myslím, že by nebylo od věci se tím zabývat, je problematika týkající se víry vychovatelů. Domnívám se, že by mohlo velmi prospět, kdyby bylo na těchto církevních domovech mládeže více vychovatelů vyznávajících i jiné vyznání než římskokatolické. Přece jen je výchova dospívajících velice citlivá a různé přístupy mohou nést své ovoce. Myslím si, že zrovna zde se otvírá prostor pro ekumenismus, o který se obzvláště nyní tolik snažíme. To platí i o rozrůstání a vzniku nových církevních domovů mládeže. Není přece nutné, aby všechny domovy mládeže byly založené jen římskokatolickou církví, ale i jakoukoli jinou.

S tímto souvisí i to, že na těchto církevních domovech mládeže nejsou dveře uzavřeny nevěřícím studentům, což je velmi důležité a prospěšné pro člověka samotného i společnost. Nehledě na to, že i církve vidí ráda na svých školách studenty nevěřící.

Na závěr lze říci, že stanoveného cíle jsem i přes špatnou spolupráci s některými domovy díky prostudování dostupných materiálů a provedenému výzkumu dosáhla. Smysl církevních domovů mládeže vidím právě v odlišném přístupu vychovatelů, který je osobitější a hlavně na základě křesťanských hodnot. Snaha vytvářet rodinné a přátelské prostředí je přesně to, co mladí lidé nejvíce potřebují.

Seznam literatury

Monografie:

BALÍK, Jan. Na cestě s mladými (: O službě církve mladým lidem). 1. Vyd. Praha : Paulínky, 2004. ISBN 80-86025-76-4.

BURNS, Jim. Nebojte se věnovat mladým. Brno : Nová naděje. 1994. ISBN 80-901726-1-X.

HUVAR, Antonín. Přirozená výchova k vůdcovství (: S použitím nadpřirozených faktorů). 1. Vyd. Olomouc : Matice Cyrilometodějská s.r.o., 1994

KAPLÁNEK, Michal. Pastorační péče (: studijní text pro pracovníky s mládeží). 1. Vyd. Praha : Salesiánská provincie Praha ve spolupráci se Salesiánským střediskem mládeže v Praze – Kobylisích, 1999. Pro vnitřní potřebu

Křivohlavý, Jaro. Pastorační péče. 1. Vyd. Praha : Oliva, křesťanské nakladatelství a knihkupectví, s.r.o., 2000. ISBN 80-85942-42-9.

MACEK, Petr. Adolescence (: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících). 1. Vyd. Praha : Portál, 1999 PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. 1. Vyd. Praha : Portál s.r.o., 2001. ISBN 80-7178-348-X.

MARTINEK, M. a kol. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. 1. Vyd. Praha : Jabok - Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, 2008. ISBN 978-80-904137-2-6.

SMAHEL, R., Duševní vývoj a duchovní zrání dítěte v křesťanské rodině. 1. Vyd. Olomouc : Matice Cyrilometodějská s.r.o., 1993

SAK, Petr. Proměny české mládeže (: Česká mládež z pohledu sociologických výzkumů). 1. Vyd. Praha : Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8.

SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce (: Sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace). 1. Vyd. Praha : Svoboda Servis, spol. s.r.o., 2004. ISBN 80-86320-33-2.

WIDL, Maria, Pastoreale Weltentheologie – transversal entwickelt im Diskurs mit der Sozialpastoral, Kohlhammer, Stuttgart 2000

Články:

Dokumenty II. Vatikánského koncilu (: Deklarace o křesťanské výchově). 1. Vyd. Praha : Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1995

Katechismus katolické církve. 1. Vyd. Praha : Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1995

Sociální encykliky (1891 – 1991), 1. Vyd. Praha : Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, spol. s.r.o. 1996. ISBN 80-7113-154-7.

roč. 1994 – 1999. Naim. Časopis pro pastoreci mládeže. Salesiánská provincie Praha, šéfredaktor Michael Martinek

Internetové zdroje:

Církevní domov mládeže Petrinum, Inspekční zpráva, 2005.
Dostupné z: www.petrinum.cz

Insoma – firma zabývající se sociologickým výzkumem mládeže.
Dostupné z: www.insoma.cz

Sbírka zákonů č. 109 / 2002. Dostupné z:
http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_l=109/2002&PC_8411_ps=10#10821

<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/alumnat>

Novela zákona o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 28. 8. 2010] Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>>

Výroční zpráva o činnosti domova CDM Petrinum, Brno, 2009

<http://www.cssodry.cz/index.php?action=Vnit%F8n%ED%20%F8%E1d>.

<http://kds.op.cz/includes/dokumenty/vnitri-rad-kds.pdf>.

http://www.sgv.cz/dm_vnitri_rad.php.

Vnitřní řád domova mládeže (Střední odborná škola sociální u Matky Boží, Jihlava)

Kritéria Salesiánských středisek mládeže

P. Havelka Josef, Křesťanský magazín, 10. 8. 2008. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/308298380060016-krestansky-magazin/>

Pastorační plán sekce pro mládež české biskupské konference. 1.
Vyd. Praha : sekretariát české biskupské konference, 2002. Pro vnitřní
potřebu

Všeobecné Direktorium pro katechizaci (: Kongregace pro klérus).
Praha : Sekretariát české biskupské konference, 1998. Pro vnitřní
potřebu

Přílohy

Dotazník

Vážení, držíte v rukou dotazník, který je určen vychovatelům a napomůže k vyhotovení bakalářské práce, která si dala za cíl zjistit, jak funguje pastorece na církevních domovech mládeže v ČR. Proto Vás tímto žádám a děkuji za jejich vyplnění.

1) Přestože zřizovatelem Vašeho domova mládeže je církev, nenašla jsem v každém vnitřním řádu zmínku o křesťanských hodnotách. Znamená to, že nekladete důraz na křesťanskou výchovu?

A, Nesouhlasím, náš řád i naše způsoby výchovy směřují ke křesťanským hodnotám a ve vnitřním řádu je uvádíme.

B, Souhlasím, náš DM spadá pod církevní školství jen proto, že je našim zřizovatelem církev a o výchově ke křesťanským hodnotám se ve vnitřním řádu nezmiňujeme

2) Jaký je tedy podle vás, hlavní rozdíl mezi církevním domovem mládeže a ostatními domovy?

.....

3) Je tento domov pouze pro dívky / chlapce z věřících rodin?

A, ano B, ne

4) Jste Vy sama / sám věřící (římskokatolické vyznání)?

A, ano, praktikující

B, Ano, ale nepraktikující

C, Ano, ale jsem jiného vyznání. (jakého)

D, Ne

5) Pracujete podle obecných standardů práce v domovech mládeže, které jsou uvedené ve školním vzdělávacím plánu?

A, Ano B, Ne – máme vlastní

C, Ano, ale máme je doplněné vlastními

6) Cílem vašeho domova je formovat mladého člověka, dát mu prostor pro celkový rozvoj jeho osobnosti. Jak toho dosahujete?

.....

7) Jak předáváte vědomosti a zkušenosti v oblasti duchovní? Pomocí:

(Je možné zaškrtnout vše)

— Pravidelných mší
svatých	— Pravidelných duchovních
obnov
— Pravidelných setkání při
modlitbě	— Rozhovorech
— Svého příkladu	— Četbě písma
	— Jiné (vypište):.....

.....

8) Jak byste definoval / a svou roli vychovatele / ky na DM? Popište:

.....

Tabulky

Tab. 1 (SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce, str.34 - 35)

Podíl stoupců náboženských směrů		
Věková skupina 15 – 30 let		
Náboženství	Spíše ano - %	Rozhodně ano - %
Jóga	10,3	1,2
Buddhismus	6,8	1,2
Hinduismus	1,4	0,4
Protestantství	2,9	1,6
Islám	0,3	0,5
Katolictví	11,1	8,5
Judaismus	0,4	2,3

Tab. 2 (SAK, Petr; SAKOVÁ, Karolína. Mládež na křižovatce, str.34 - 35)

Indexy hodnot v závislosti na pohlaví – 2002			
Věková skupina 15 – 30 let			
	Muž	Žena	Celkem
Zdraví	4,79	4,91	4,85
Láska	4,55	4,77	4,66

Mír, život bez válek	4,52	4,74	4,63
Životní partner	4,47	4,70	4,59
Svoboda	4,51	4,55	4,53
Přátelství	4,46	4,55	4,51
Rodina a děti	4,26	4,64	4,45
Zdravé životní prostředí	4,37	4,44	4,41
Demokracie	4,34	4,30	4,32
Pravda, poznání	4,06	4,24	4,15
Zajímavá práce	4,05	4,00	4,02
Rozvoj vlastní osobnosti	4,04	3,99	4,01
Plat, další příjmy	4,00	3,83	3,91
Úspěšnost v zaměstnání	3,95	3,82	3,89
Vzdělání	3,83	3,91	3,87
Uspokojivá ní svých zájmů, koníčků	3,91	3,65	3,78
Být užitečný druhým lidem	3,54	3,93	3,74
Majetek	3,56	3,33	3,45
Soukromé podnikání	3,18	2,39	2,77
Společenská Prestiž	2,82	2,63	2,72
Veřejně prospěšná činnost	2,51	2,44	2,47
Bůh	2,10	2,50	2,30
Politická angažovanost	1,62	1,53	1,57